

Czego Polsce i Polakom brakuje aby przyszłość była równie pomyślna?

Janusz Czapiński
I KONGRES NAUK SĄDOWYCH

Warszawa 27.11.2010

Trzy źródła wzrostu dobrobytu materialnego:

Kapitał fizyczny

Kapitał ludzki

Kapitał społeczny

KAPITAŁ LUDZKI:

Poziom wykształcenia
zdrowie (fizyczne i psychiczne)
doświadczenie zawodowe
mobilność

KAPITAŁ SPOŁECZNY:

Zaufanie
Aktywność organizacyjna
gotowość i umiejętność współpracy
Dominacja strategii „win-win”
Etyka korporacyjna (korupcja)

Co decydowało dotychczas o rozwoju Polski?

Wysokie kwalifikacje

Niskie koszty pracy

Co będzie decydowało o rozwoju Polski?

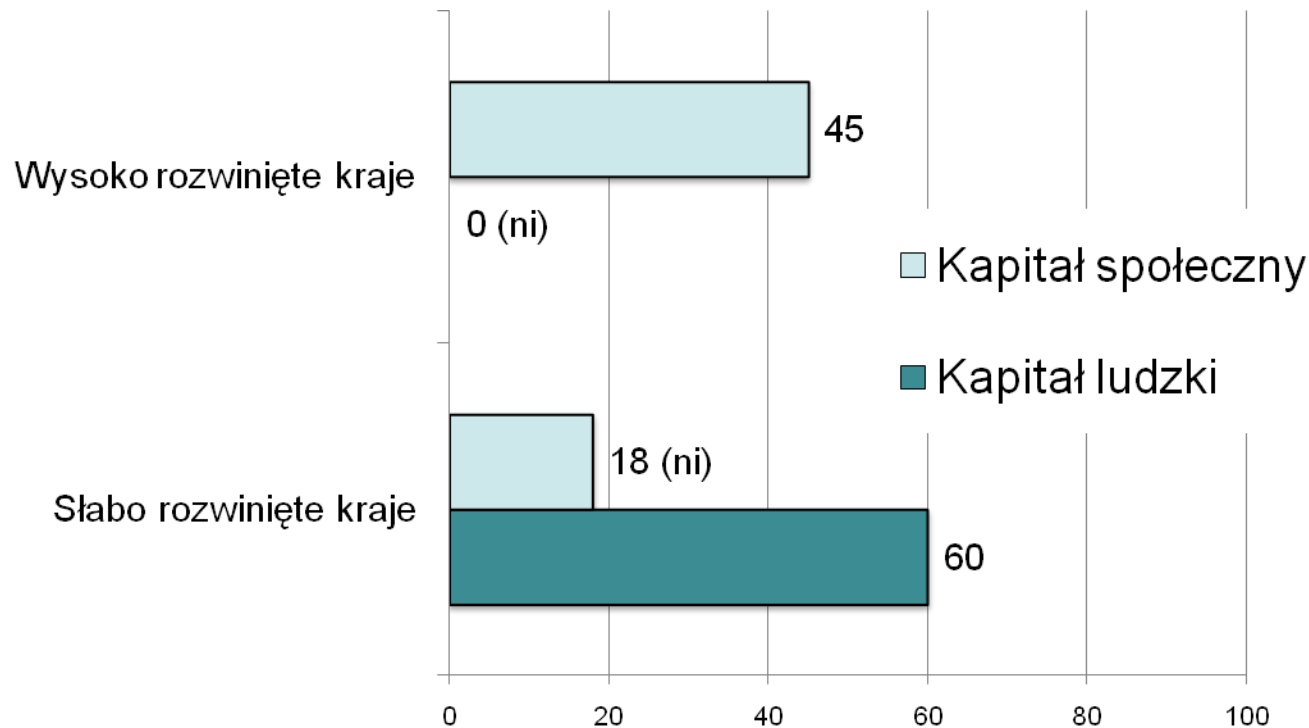
Innowacyjność (atrakcyjne na rynku globalnym własne know-how)

Od czego zależy innowacyjność?

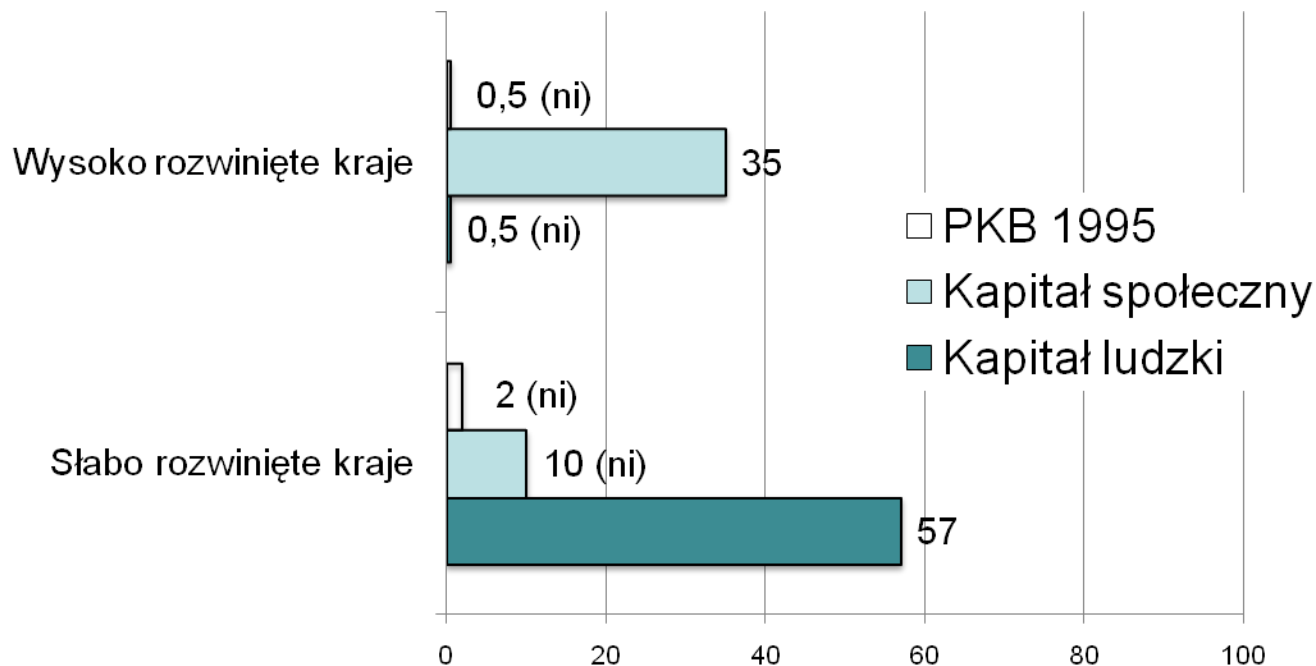
Od kreatywności – warunek spełniony

Od kapitału społecznego – warunek niespełniony

Znaczenie kapitału ludzkiego (wykształcenie w latach 90-tych XX w.) i kapitału społecznego (zaufanie i aktywność organizacyjna z początku lat 90-tych XX w.) dla wyjaśnienia logarytmu wzrostu PKB per capita w latach 1995–2006 w grupie 22 wysoko rozwiniętych i 14 słabo rozwiniętych krajów
procent wariancji wyjaśnionej przez dany kapitał przy kontroli pozostałego

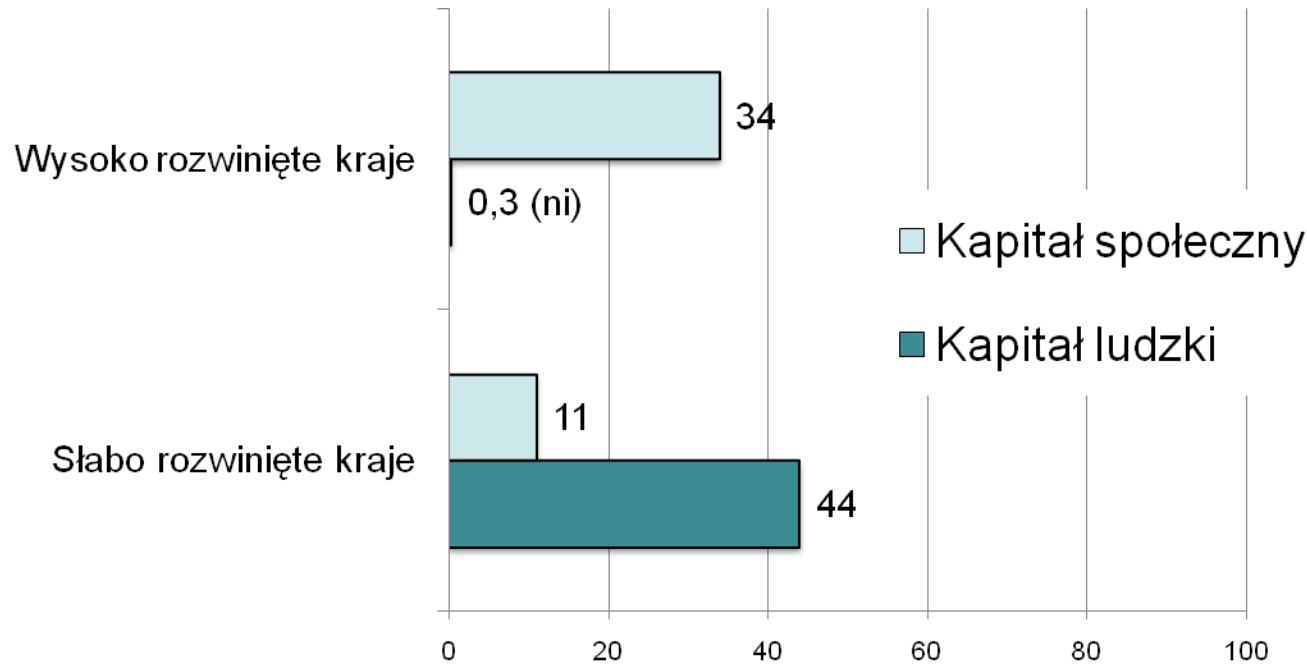

Znaczenie kapitału ludzkiego (wykształcenie w 2000 r.) i kapitału społecznego (zaufanie, aktywność organizacyjna i kontrola korupcji z połowy lat 90-tych XX w.) dla wyjaśnienia logarytmu wzrostu PKB per capita w latach 1995–2006 w grupie 23 wysoko rozwiniętych i 14 słabo rozwiniętych krajów procent wariacji wyjaśnionej przez dany kapitał przy kontroli pozostałego kapitału i wyjściowego poziomu PKB

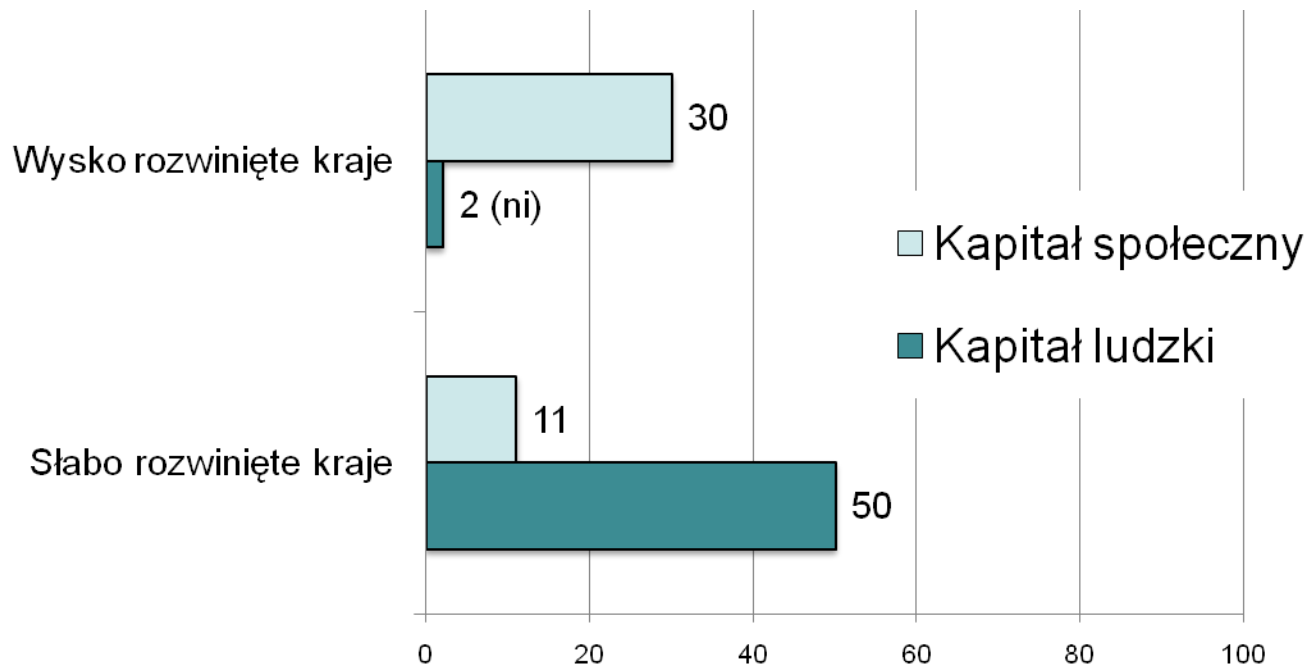
Znaczenie kapitału ludzkiego (wykształcenie w 2000 r.) i kapitału społecznego (korupcja – indeks etyki korporacyjnej w 2008 r.) dla wyjaśnienia logarytmu wzrostu PKB per capita w latach 1995–2006 w grupie 30 wysoko rozwiniętych i 73 słabo rozwiniętych krajów

procent wariacji wyjaśnionej przez dany kapitał przy kontroli pozostałego

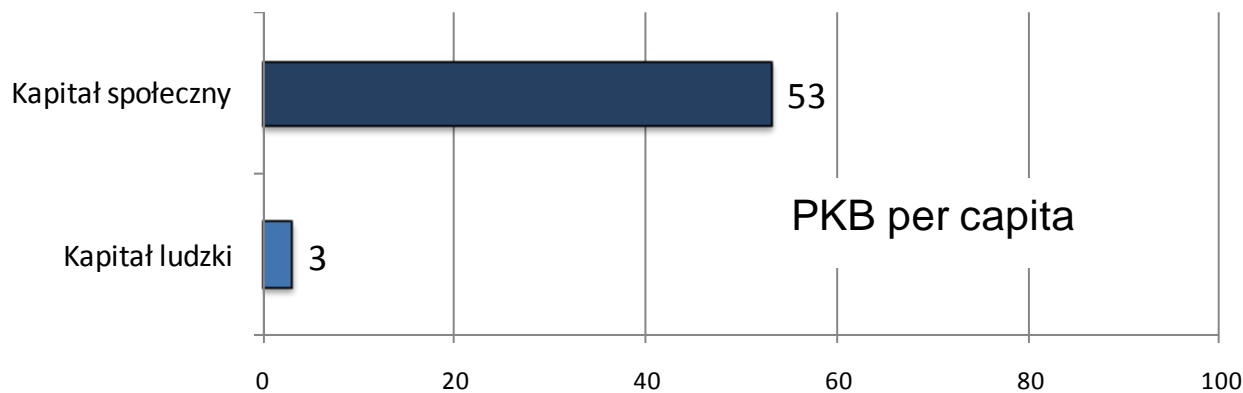
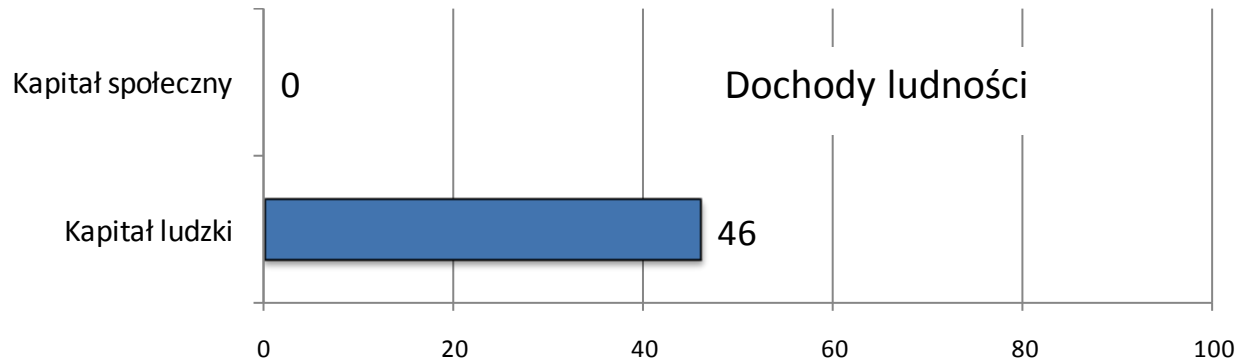

Źródło danych: WB, World Economic Forum, Executive Opinion Survey (The Global Competitiveness Report 2008-2009) ; ocena menedżerów wyższego szczebla, na ile firmy w danym kraju zachowują się etycznie w kontaktach ze sferą publiczną, politykami i innymi przedsiębiorstwami.

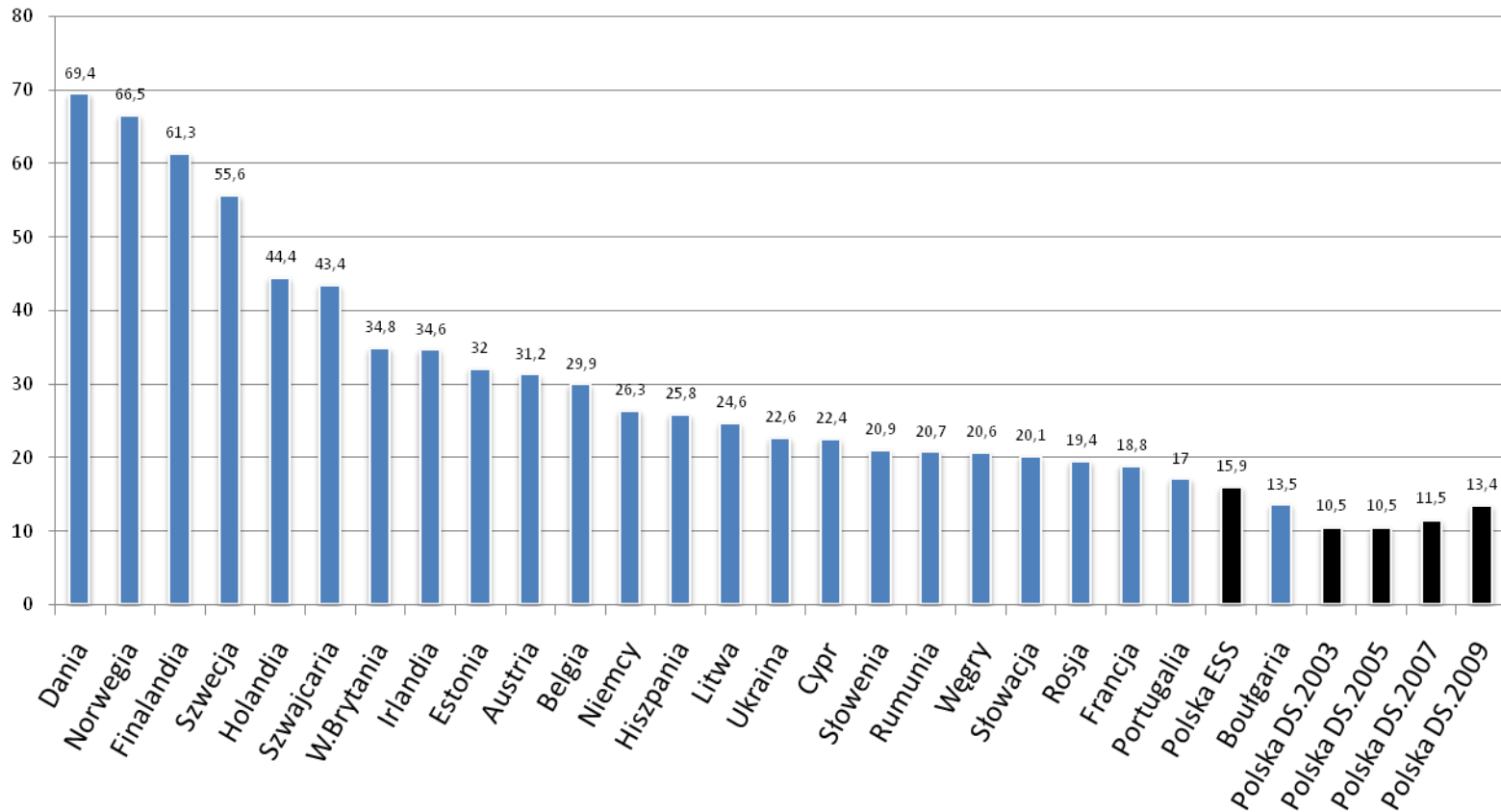
Znaczenie kapitału ludzkiego (wykształcenie w 2000 r.) i kapitału społecznego (opinia nt korupcji w rozdziale funduszy publicznych i zaufanie do finansowej uczciwości polityków wśród menedżerów wyższego szczebla w 2007 r.) dla wyjaśnienia logarytmu wzrostu PKB per capita w latach 1995–2006 w grupie 30 wysoko rozwiniętych i 73 słabo rozwiniętych krajów procent wariacji wyjaśnionej przez dany kapitał przy kontroli pozostałego

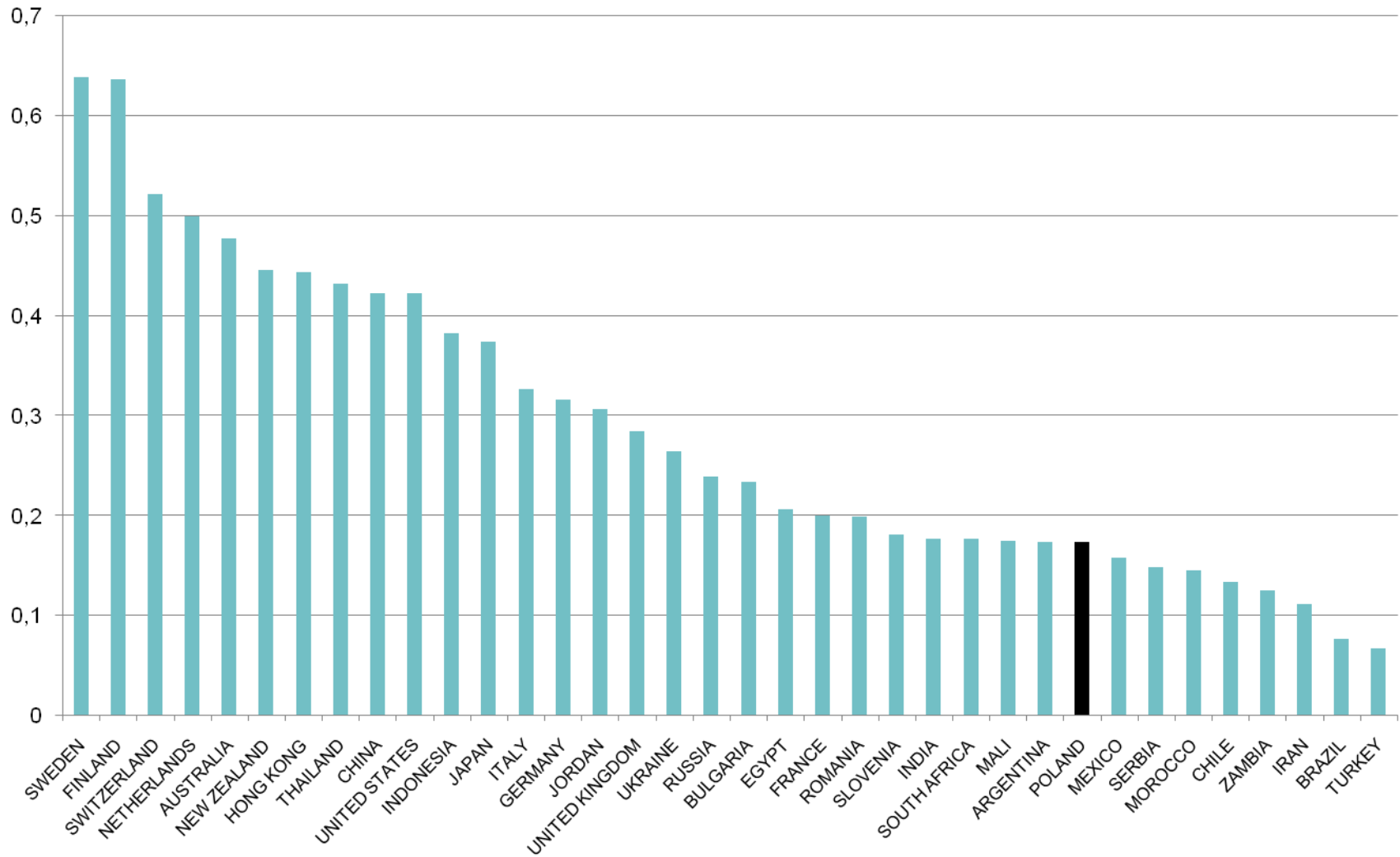
Znaczenie kapitału ludzkiego (wykształcenie i dobrostan) i kapitału społecznego dla zróżnicowania dochodów indywidualnych ludności w 25 krajach europejskich i PKB między 25 krajami europejskimi procent wariacji wyjaśnionej przez dany kapitał przy kontroli pozostałego

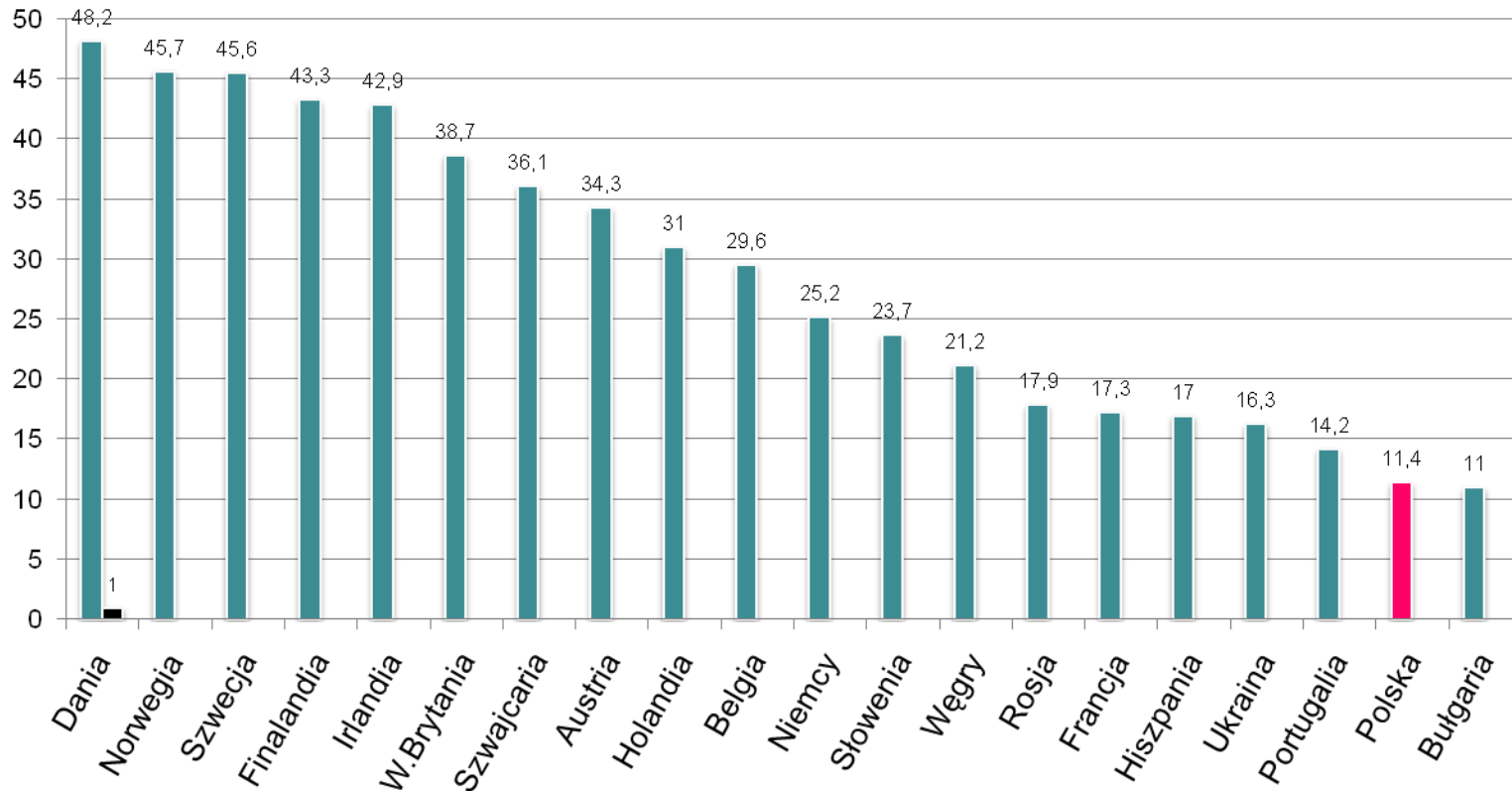
Odsetek osób ufających ogólnie innym ludziom

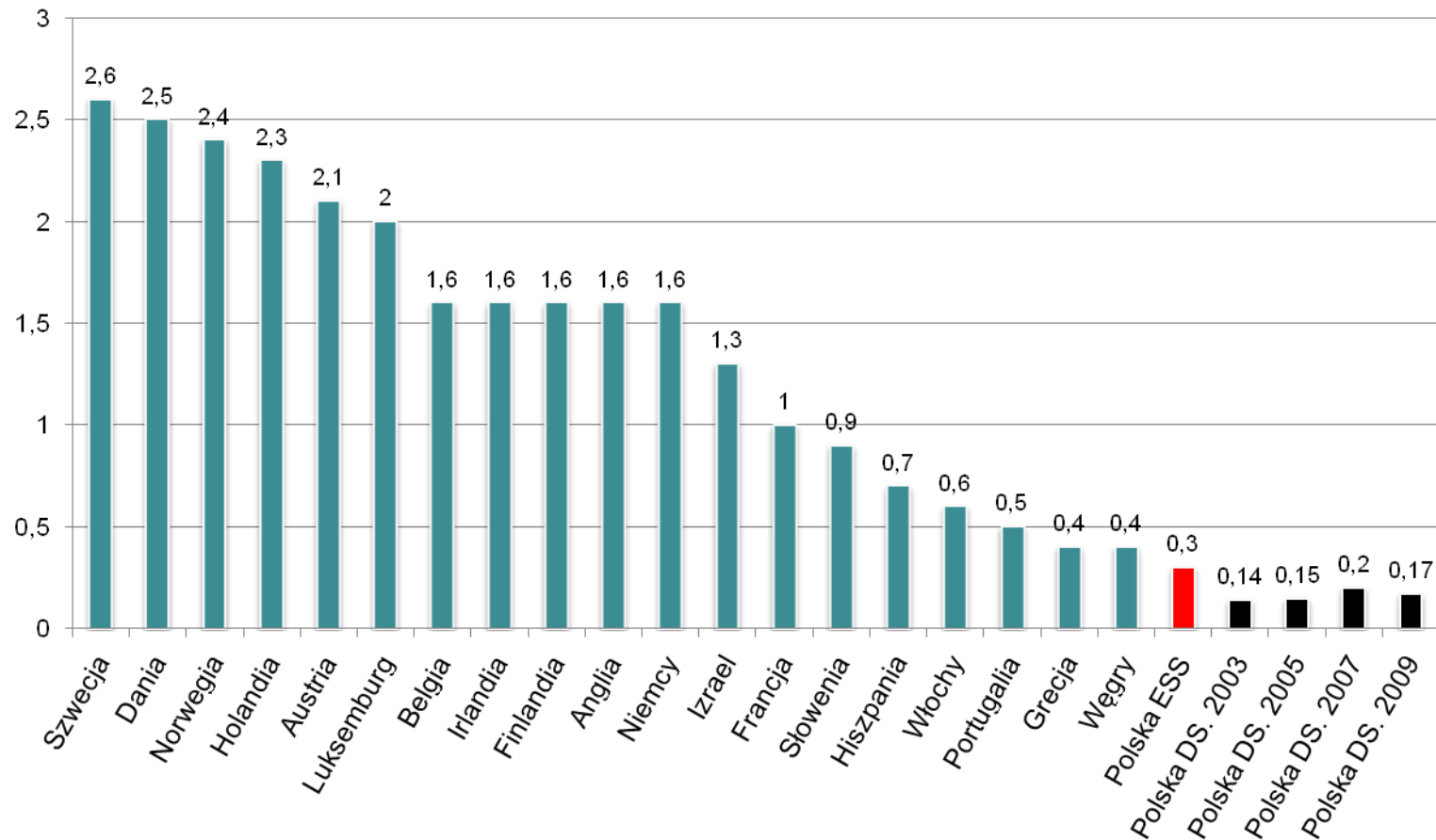
Odsetek osób ufających ogólnie innym ludziom

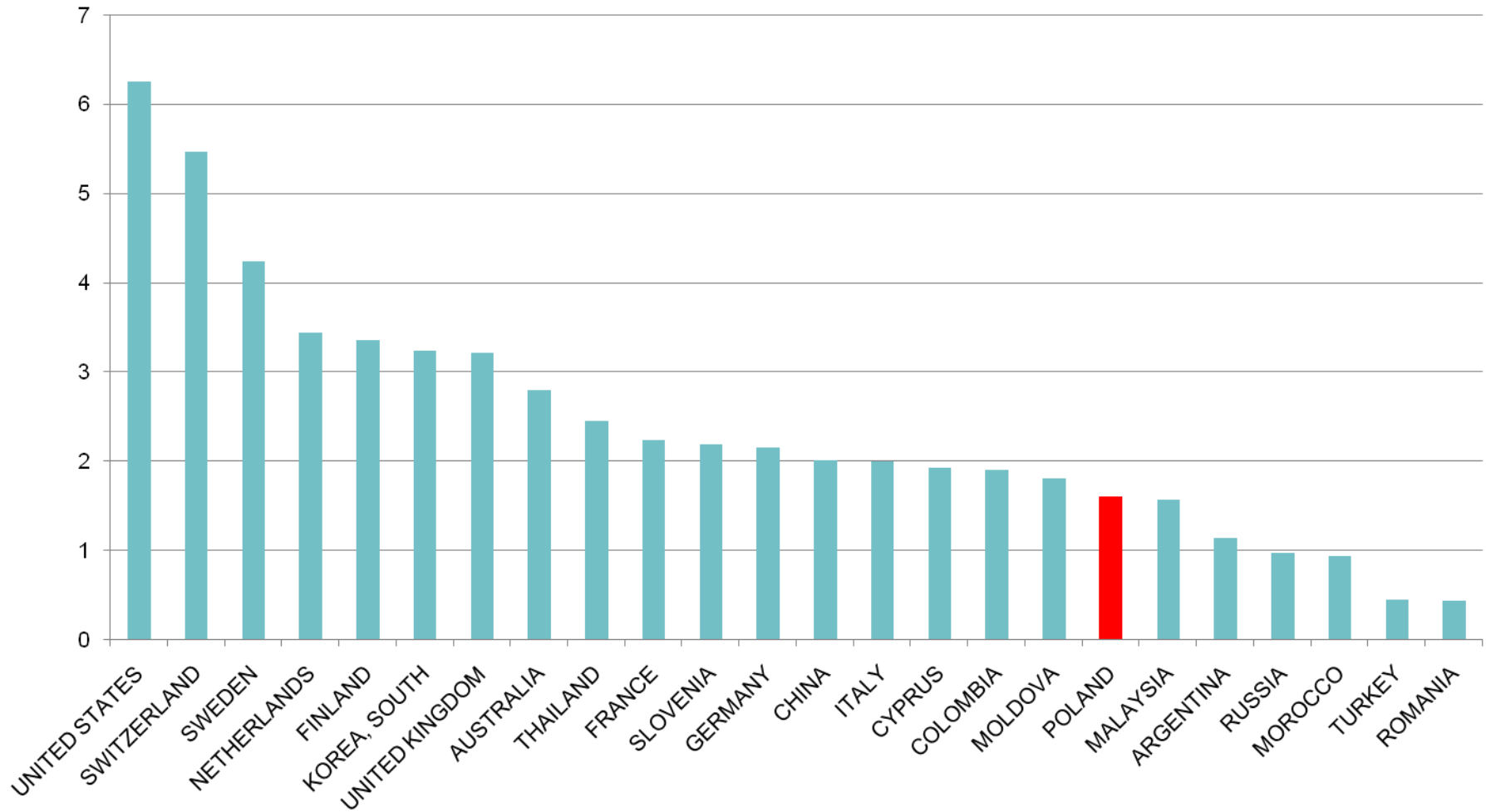
Odsetek osób w wieku 16 i więcej lat przekonanych, że ludzie najczęściej starają się być pomocni

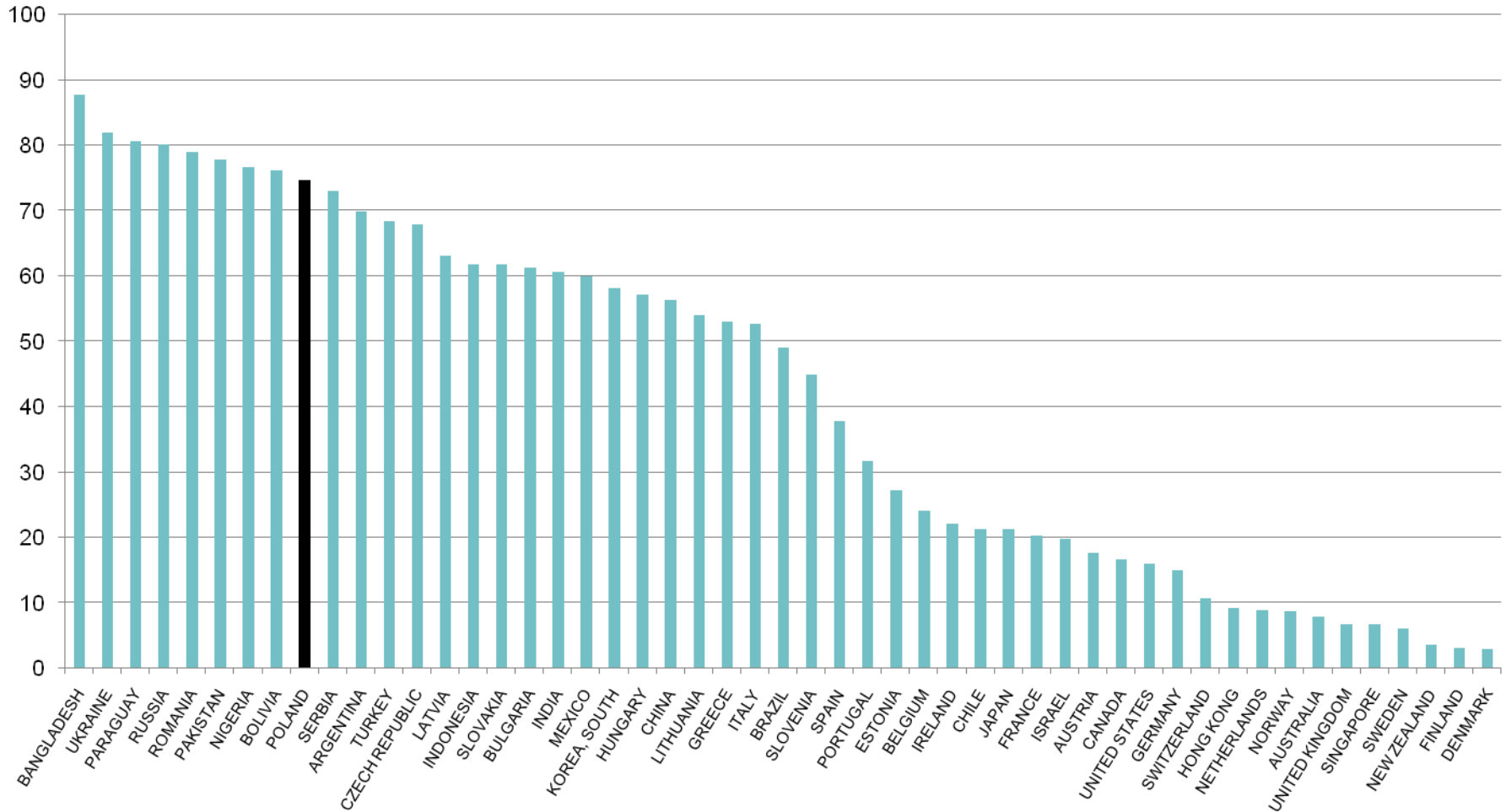
Przeciętna liczba organizacji, do których należą respondenci

Poziom aktywności w nieobligatoryjnych organizacjach

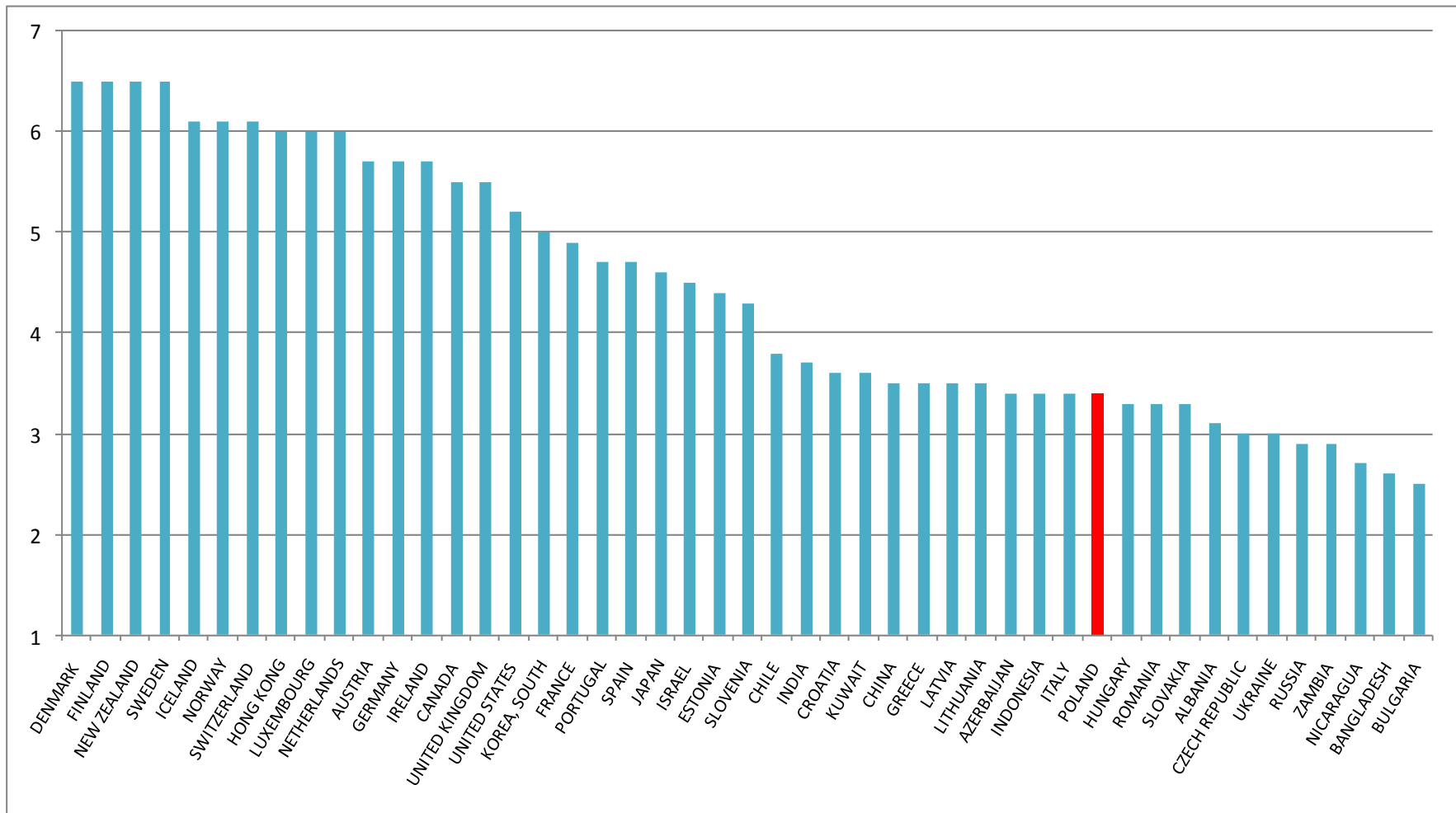

Indeks nielegalnej korupcji korporacyjnej w 2004 r.

Źródło: Kaufmann, 2004

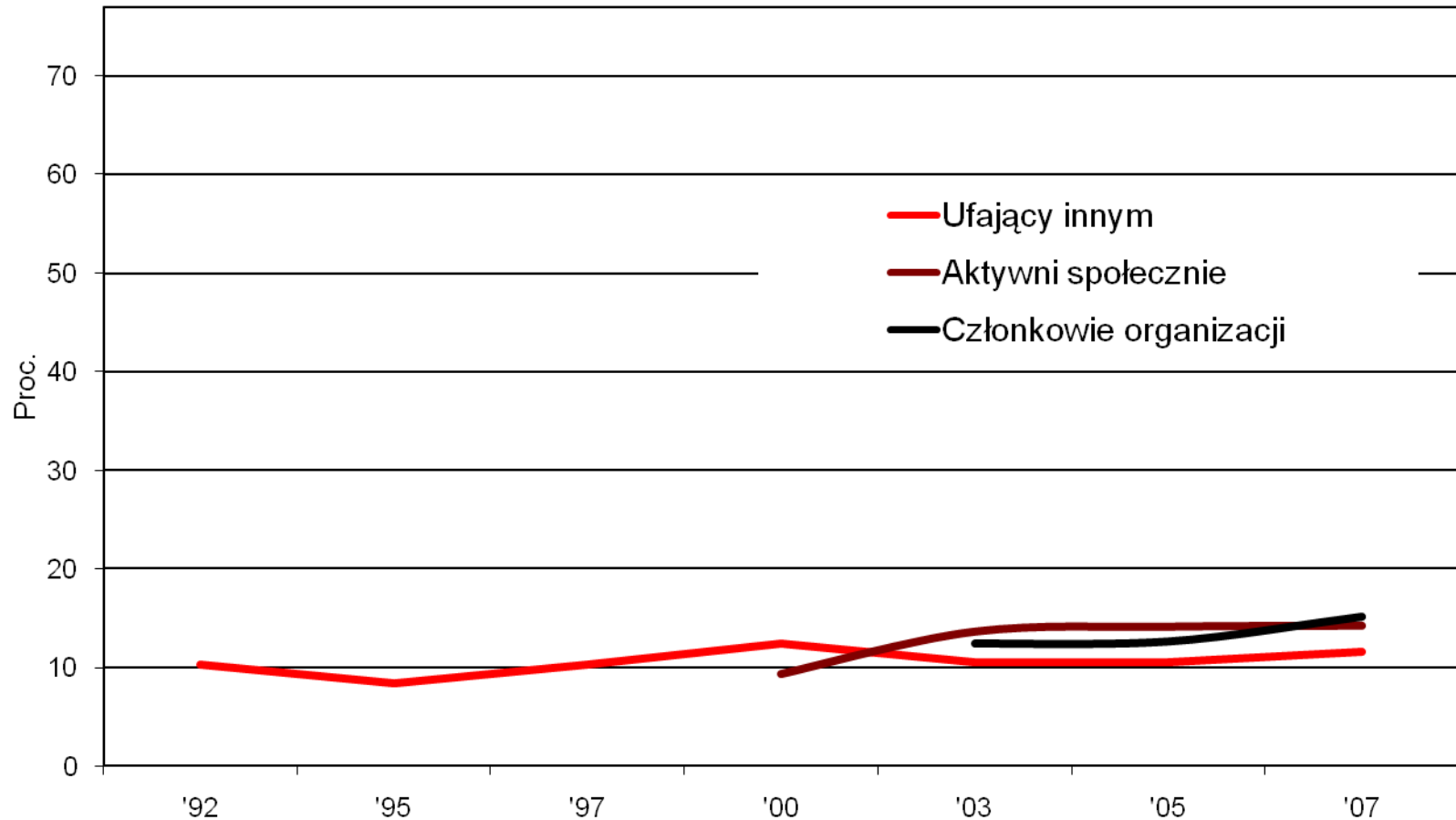
Zaufanie menedżerów wyższego szczebla do uczciwości finansowej polityków w 2007 r.

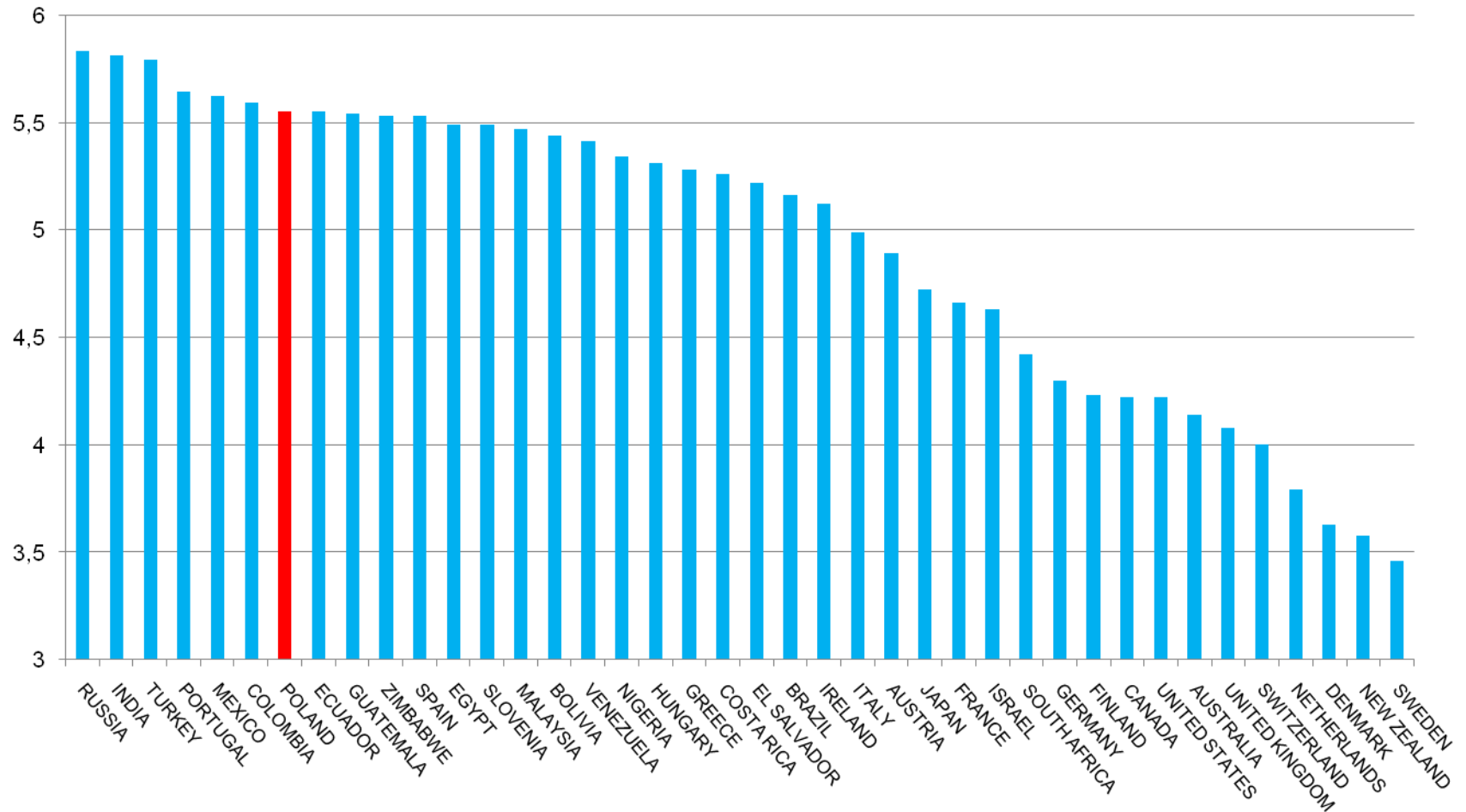
Źródło: The Global Competitiveness Report 2008-2009

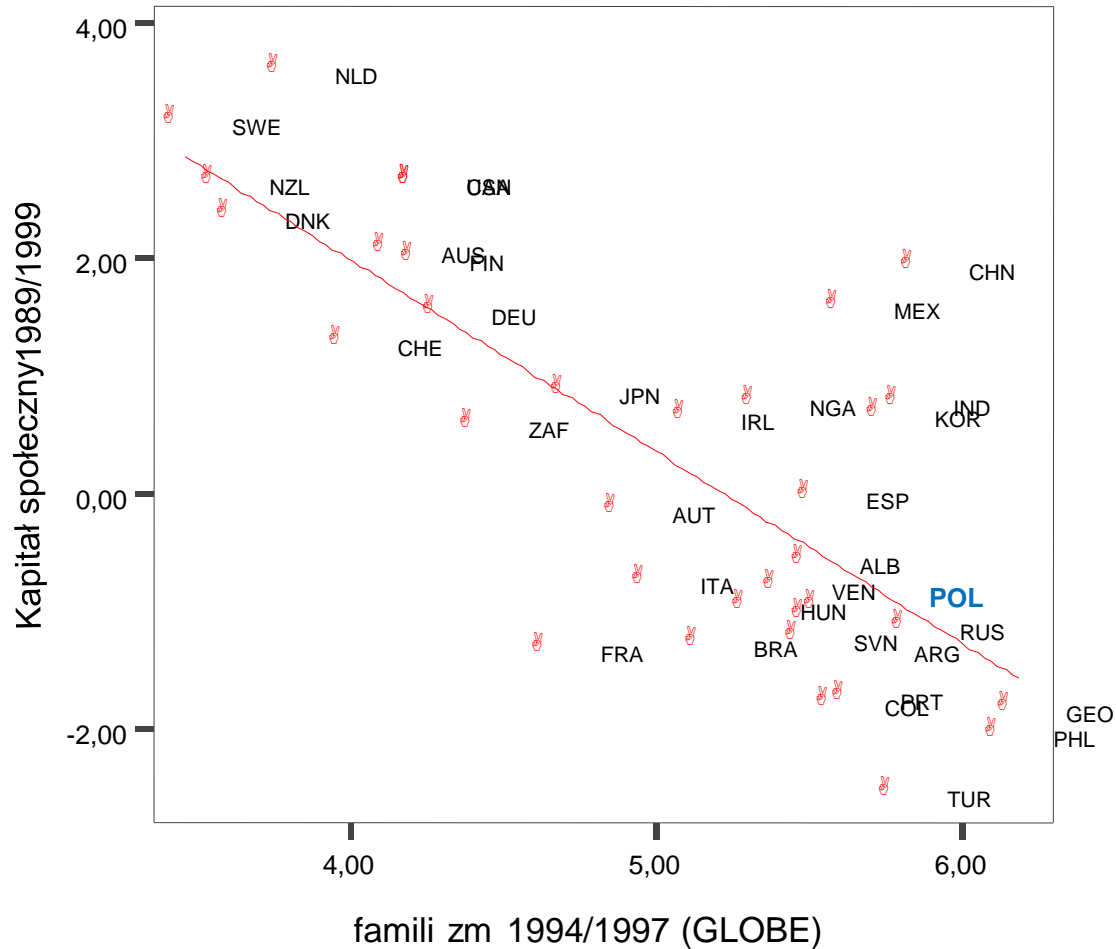
Kapitał społeczny w III RP

Odsetek osób ufających innym ludziom, należących do co najmniej jednej organizacji i angażujących się w minionym roku w działania na rzecz społeczności lokalnej

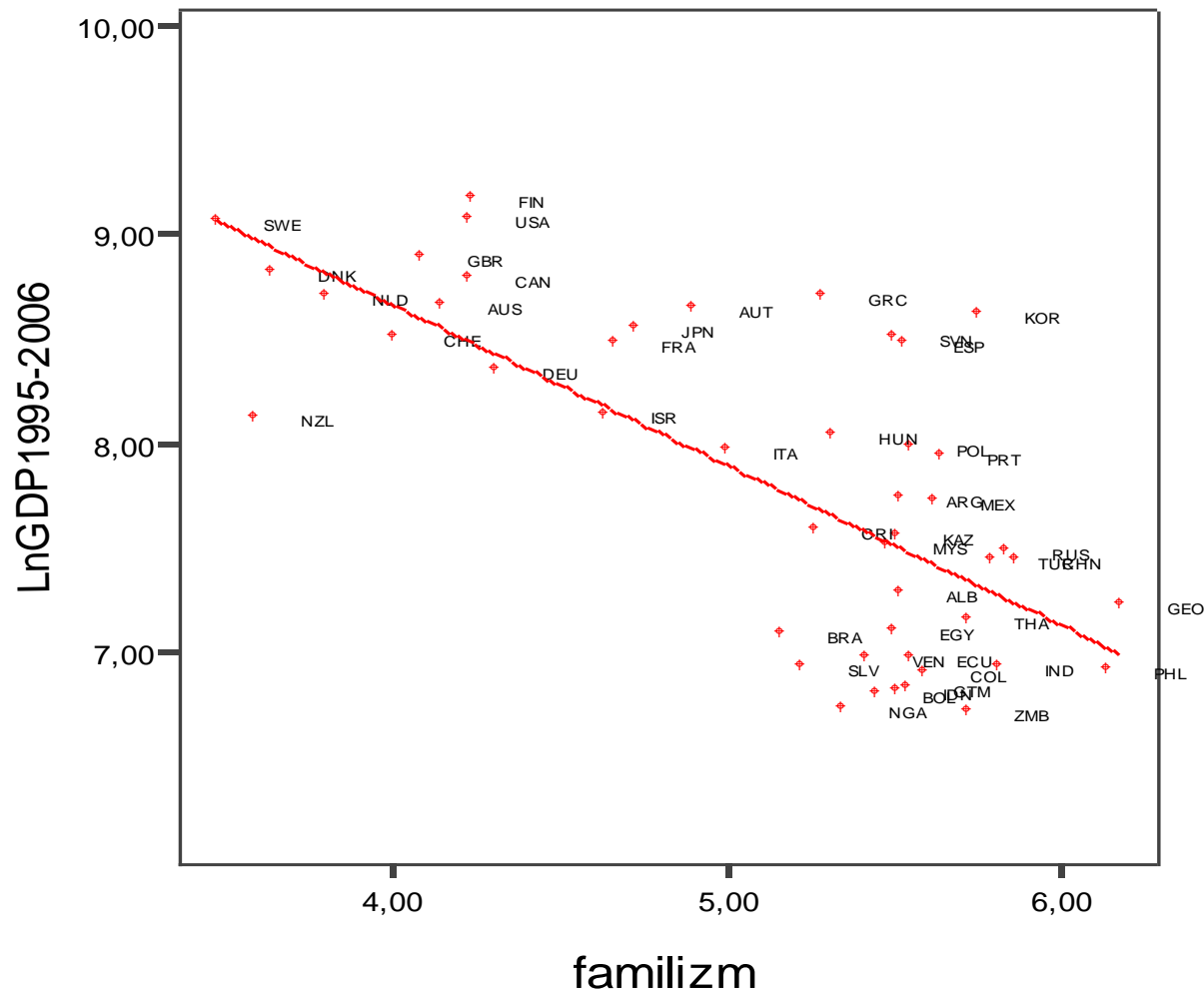
Indeks familizmu

$$R^2 = 0,57$$

Związek familizmu z kapitałem społecznym w 33 krajach

$$R^2 = 0,51$$

Związek między familizmem i zmianą logarytmu PKB per capita w latach 1995-2006 w 47 krajach

Z czego wynika niski kapitał społeczny w Polsce

KULTUROWO UWARUNKOWANY INDYWIDUALIZM I FAMILIZM

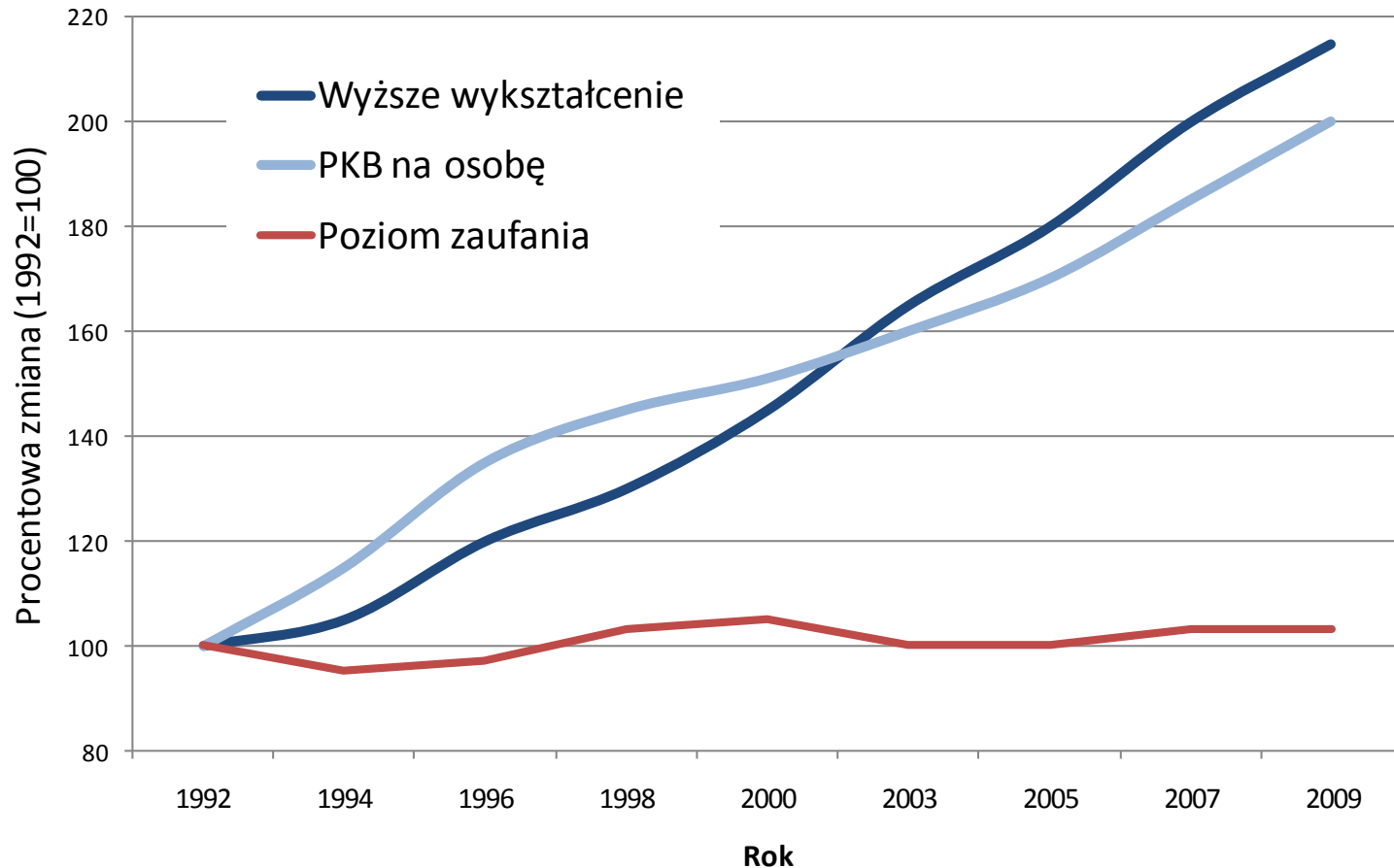
BŁĘDNE KOŁO NIEUFNOŚCI

Gdzie i jak budować kapitał społeczny?

SZKOŁA (ZADANIA I PROJEKTY ZESPOŁÓW UCZNIOWSKICH)

ADMINISTRACJA PUBLICZNA (OŚWIADCZENIA ZAMIAST ZAŚWIADCZEŃ)

Co decydowało o naszym dotychczasowym rozwoju?

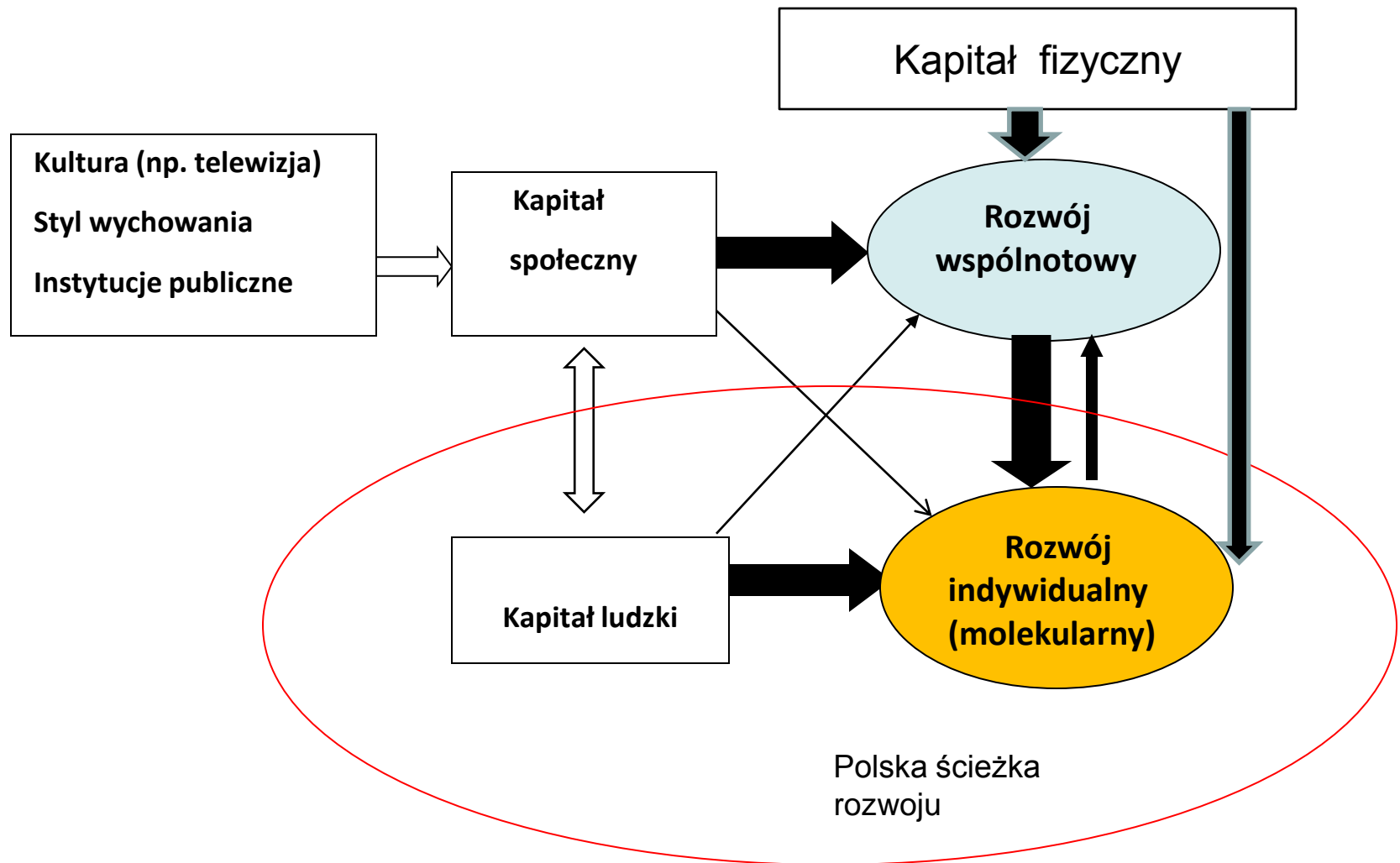

Współczynniki korelacji: PKB x odsetek osób z wyższym wykształceniem $r = 0,97$, $p < 0,000$

PKB x poziom zaufania $r = 0,46$, ni.

Jaki jest próg rozwoju, przy którym kapitał społeczny zyskuje większe niż kapitał ludzki znaczenie jako przesłanka dalszego wzrostu dobrobytu?

Analiza empiryczna trendów w porównaniach międzynarodowych sugeruje, że Polska przy wzroście średnio rocznie 2,5-3,5 proc. osiągnie próg krajów wysoko rozwiniętych za 8-10 lat. Jeśli w tym okresie nie wzrośnie w naszym kraju poziom kapitału społecznego, dalszy rozwój gospodarczy Polski zostanie zahamowany lub znacznie spowolniony niezależnie od stopnia inwestycji w kapitał ludzki.

Model dwóch ścieżek rozwoju ekonomicznego

wnioski

- Materialny dobrobyt wspólnoty po przekroczeniu pewnego progu rozwoju zależy bardziej od kapitału społecznego niż kapitału ludzkiego
- Rozwój ekonomiczny Polski, jako kraju ubogiego, zależał dotychczas przede wszystkim od kapitału ludzkiego, miał zatem charakter molekularny a nie wspólnotowy
- Dalszy rozwój Polski po przekroczeniu progu krajów wysoko rozwiniętych musi się opierać na innowacyjności (konkurencyjności rodzimego know-how) do czego niezbędny jest wysoki poziom kapitału społecznego

Dziękuję za uwagę